ורבי יוסי הגלילי לית ליה איסור כולל והתניא (א)אשבת ויוה"כ שגג ועשה מלאכה מנין שחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו תלמוד לומר 1שבת היא 2יום הכפורים הוא דברי רבי יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אינו חייב אלא אחת שלח רבין משום דרבי יוסי בר' חנינא כך הצעה של משנה ואיפוך שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משום דרבי יוחנן לדברי רבי יוסי הגלילי למאי דאפכן שגג בשבת והזיד ביום הכפורים חייב הזיד בשבת ושגג ביום הכפורים פטור מאי טעמא אמר אביי שבת קביעא וקיימא יום הכפורים בי דינא דקא קבעי ליה אמר ליה רבא סוף סוף תרווייהו בהדי הדדי קאתו אלא אמר רבא שמדא הוה ושלחו מתם דיומא דכפורי דהא שתא שבתא הוא וכן כי אתא רבין וכל נחותי אמרוה כרבא: אמר רבי יהודה והלא מבני יעקב [וכו']: תניא (ב)אמרו לו לר' יהודה וכי נאמר על כן לא יאכלו בני יעקב והלא לא נאמר אלא בני ישראל ולא נקראו בני ישראל עד סיני אלא בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו לידע מאיזה טעם נאסר להם מתיב רבא 3וישאו בני ישראל את יעקב אביהם לאחר מעשה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מהיא שעתא ליתסר אמר ליה (ג)וכי תורה פעמים ניתנה ההוא שעתא לאו שעת מעשה הואי ולא שעת מתן תורה הואי ת"ר (ד)אבר מן החי נוהג בבהמה חיה ועוף בין טמאין ובין טהורין דברי (ה)רבי יהודה ורבי אלעזר וחכמים אומרים (ו)אינו נוהג אלא בטהורין אמר ר' יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו 4רק חזק לבלתי אכול הדם כי הדם הוא הנפש

לא

(י)ור' יוסי לית ליה [איסור] כולל. ולא חייל איסור טומאת גוף על איסור טומאת בשר ואין כאן כרת אלמא שמעינן ליה דלית ליה כולל הלכך תנא דלעיל דלית ליה כולל ר' יוסי הגלילי היא ואשמועינן תנא דלעיל דבאיסור חמור אית ליה כולל. ופרכינן יבא איסור חמור דכרת ויחול עליה דהא אמרת דמודה הוא באיסור חמור והכא איתוסף ביה כרת. ומשני דילמא הא חמירא דלית ליה טהרה במקוה והיא דלעיל איכא לאוקומה אליביה דלא שמעינן ליה באיסור חמור דלית ליה כולל. ואע"ג דלרבי שמעון נמי שמעינן בעלמא דלית ליה כולל דתניא(ז) רבי שמעון אומר האוכל נבלה ביום הכפורים פטור מחטאת שאין יוה"כ חל על איסור נבלה ואע"ג דאיסורו איסור כולל הוא שכולל איסור והיתר לאוסרן יחד אפ"ה אליביה לא מצינו לאוקומה משום דהא אף באיסור חמור אית ליה דלא חייל דהא יום הכפורים כרת ונבלה לאו בעלמא הוא ואפילו הכי לא חייל ותנא דלעיל סבר דבאיסור חמור אמרינן כולל: **שבת ויום הכפורים.** שחל(א) להיות בשבת: **שבת היא לה'.** בשבת בראשית כתיב דמשמע שאם בא איסור אחר עמה יתחייב על שמה בפני עצמה כדכתיב היא וכן גבי יום הכפורים (ב)דכתיב הוא והני איסור בת אחת נינהו דהא בהדי הדדי אתו כשקדש היום. מיהו אי אמרת בשלמא אית ליה לרבי יוסי הגלילי באיסור כולל או מוסיף דחיילי אשאר איסורין איכא למימר מש"ה מתחייב אתרווייהו דהא אי נמי הוה אפשר דקדמיה חד לחבריה הוה אתי חבריה וחייל עליה דשבת לגבי יוה"כ איסור מוסיף הוא דאי הוה יוה"כ קדים הוה חייב על זדון מלאכה כרת וכי אתי שבת איתוסף ביה מיתת ב"ד ויוה"כ לגבי שבת איסור כולל דשבת אסורה במלאכה ומותר באכילה מיגו דאיתסר באכילה משום יום הכפורים איתסר ליה נמי מלאכה משום יום הכפורים אלא אי אמרת באיסור כולל ואיסור מוסיף לא חיילי כי אתו אהדדי אמאי חיילי תרווייהו: **שלח רבין כך.** ודאי הצעת המשנה במקום שנשנית שם אבל משובשת היא ואיפוך וה"ה דמצי למימר דס"ל לר"י הגלילי דאע"ג דאיסור כולל לא חייל איסור בת אחת חייל ומיהו ר' יוסי בר' חנינא סבר דמאן דלית ליה איסור כולל לית ליה נמי איסור בת אחת ופלוגתא היא ביבמות בפ"ג (דף לג.) כך נראה בעיני. ואני שמעתי דשבת חשיב לה כקודמת משום דקביעא וקיימא ויום הכפורים חשיב אחרון משום דבי דינא מקדשי ליה כדלקמן ורבי יוסי הגלילי דמחייב תרתי טעמיה משום כולל וקשיא לי בגווה למאי דקא מותיב רבא לקמן לרב יצחק לבתר דאפכוה סוף סוף תרווייהו בהדי הדדי קאתו מאי תיובתיה הא רב יצחק לדברי ר' יוסי הגלילי קאמר ורבי יוסי הגלילי מדפטר ליה ש"מ לאו איסור בת אחת חשיב לה וכי פטר ליה מיום הכפורים פטר ליה וכי הזיד בשבת על כרחין פטור משניהם לדברי רבי יוסי הגלילי: **למאי דאפכנא.** ומוקמינא דאיהו פטר: **שגג בשבת.** ששכח שהוא שבת: **והזיד באיסור יום הכפורים.** שהיה יודע שהוא יום הכפורים: **חייב.** חטאת משום שוגג שבת. אבל שגג באיסור יום הכפורים ששכח שהוא יום הכפורים אבל יודע הוא שהוא שבת פטור משתיהן וטעמא מפרש ואזיל: **אמר אביי.** קסבר רבי יוחנן דההוא חטאת דמחייב ליה רבי יוסי [הגלילי] בשגג בזה ובזה אדשבת קמחייב ליה דאיהו קדמיה ואדיום הכפורים הוא דפטר ליה הלכך כי הזיד בשבת ושגג ביום הכפורים פטור לגמרי דאין מביאין קרבן על המזיד: **סוף סוף תרווייהו בהדי הדדי קאתו.** ואין כאן אחרון ועל כרחין כי פטר ליה רבי יוסי הגלילי משום דקסבר כיון דבכולל ומוסיף אין איסור חל על איסור באיסור בת אחת נמי לא מחייב אלא חדא ואי נמי הזיד באחד מהן הרי שגגת חבירו עומדת וחייב: **אלא אמר רבא.** הא דשלח רב יצחק דאדיום הכפורים מפטר לאו בפלוגתא דרבי יוסי הגלילי קאי ומאן דאמר זה לדברי רבי יוסי הגלילי לא היו דברים מעולם אלא שמדא הוה וגזרו שלא לעשות יום הכפורים: **ושלחו מתם יום הכפורים דהאידנא שבתא הוא.** עשו יום הכפורים בשבת אע"פ שאינו חל להיות בו כדי שלא תשתכח תורת יוה"כ והאויבים לא יבינו בו משום דבכל שבת נמי לא עבדי מלאכה ואההוא יוה"כ קאמר רב יצחק דאם שגג בו והזיד בשבת פטור דהא לאו יום הכפורים הוא ואין שגגתו שגגה: **ולא נקראו בני ישראל עד הר סיני.** ולקמיה מקשי ליה: **אלא.** מקרא זה לא נאמר עד סיני אלא לאחר שקבלו משה בסיני ובא לכתוב את התורה כתב אותה אזהרה אבל המעשה לידע כו': **לאחר מעשה.** לאחר אותו מעשה שנאבק עמו לזמן מרובה כבואו מפדן ארם והקב"ה קראו ישראל דכתיב (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל וגו': **מההיא שעתא.** דוישאו בני ישראל ליתסר:

לא

תלמוד לומר שבת היא יוה"כ הוא. וא"ת ומאי פריך שאני הכא דגלי קרא וי"ל דפריך וליגמר מיניה וליכא למימר דלאדרבה ניגמר מתרומה דפטרינן בפרק כל הבשר (לקמן דף קיג:) מומתו בו כי ימלאוהו דלחומרא מקשינן וילפינן מהכא והא דאמר התם בעלמא קסבר שמואל אין איסור חל על איסור וגבי בשר בחלב שאני דגלי קרא גדי לרבות חלב מתה(ט) ולא יליף מבשר בחלב לחומרא היינו משום דבשר בחלב חדוש הוא ואית ספרים דגרסי התם ונגמר מיניה חדוש הוא: **רבי עקיבא אומר אינו חייב אלא אחת.** למאי דפירש בקונטרס שהוא איסור בת אחת וכן הוא במסקנא קשה דתנן בפרק דם שחיטה (כריתות כג.) חתיכת חלב חולין וחתיכת חלב קדש ואכל אחת מהם ואינו יודע איזה מהם אכל מביא חטאת ור' עקיבא אומר אף אשם תלוי אלמא אית ליה איסור חל על איסור וכ"ש איסור בת אחת ומיהו יש לומר דקדשים שאני כדאמר התם בסוף פרקא דאפילו מאן דאית ליה בעלמא דאין איסור חל על איסור בקדשים אית ליה אך הקשה הרב רבינו שמואל מוורדו"ן מהא דתנן בפרק כל הבשר (לקמן דף קיג.) רבי עקיבא אומר חיה ועוף אינם מה"ת שנאמר לא תבשל גדי ג' פעמים פרט לחיה ועוף ובהמה טמאה ופריך בגמרא (שם דף קטו.) הני הא אפקינהו לכדשמואל ומשני קסבר רבי עקיבא איסור חל על איסור וחלב מתה(י) לא צריך קרא והכא משמע דאפילו בבת אחת לית ליה ואע"ג דאמר הכא איפוך לאו מכח קושיא ולא אמר הכי ועוד למאי (ג) דפרישנא דהכא פריך משום דס"ל דלא הוי איסור בת אחת למאי דמסיק רבא דהוי בת אחת לא אמר איפוך וי"ל דהתם פריך משום שמואל דאי ס"ל כר"ע במיה ועוף ובהמה טמאה היכי דריש ומשני דקסבר שמואל איסור חל על איסור בלאו קרא:

הזיד בשבת ושגג ביוה"כ פטור. וא"ת והא לרבי עקיבא נמי פטור דהא אינו שב מידיעתו דמזיד הוא על השבת דחמיר דבסקילה וי"ל דאפ"ה חמיר ליה יוה"כ לפי שהוא יום כפרה ומחילה:

יום הכפורים דהאי שתא שבתא הוא. ולא שייך כאן אתם ואפי' מזידים כיון דלא נקבע בעשור לחדש ודוקא אקביעות החדש אמרינן ליה(י):

לאחר מעשה. פירש בקונטרס לאחר אותו מעשה שנאבק עמו לזמן מרובה כבואו מפדן ארם והקב"ה קראו ישראל והא דקאמר לעיל לא נקרא ישראל עד סיני היינו לענין מצות ופריך מההיא שעתא ליתסר מההיא דוישאו בני ישראל ומשני ההיא שעתא לא שעת מעשה היה דנשיית גיד ולא שעה מתן תורה ולא גרסינן מההוא מעשה ליתסר דמשמע מעשה דנשיית הגיד כמו לאחר מעשה דקאי אנשיית גיד ואם נאמר דלאחר מעשה קאי אברכה שברכו המלאך והסכים הקדוש ברוך הוא על ידו של מלאך וכן מההיא מעשה ליתסר מ"מ לא הוי כמו האי שעתא לאו שעת מעשה הוי דקאי אנשיית גיד:

ורבי

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הלכה א ופ"ו שם הלכה ו:

צט ב מיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הלכה א [טוש"ע י"ד סימן סב סעיף א]:

◆

שיטה מקובצת

א] שבת ויוהכ"פ שחל יוהכ"פ להיות בשבת:

ב] וכן גבי יוהכ"פ כתיב:

ג] ועוד למאי דפריש דהכי פריך:

◆

רבינו גרשום

[ורבי יוסי הגלילי לית ליה איסור כולל] כלומר הא קא חזינן הכא דאי חמור כרת מטומאת בשר הא הוה חייל איסור חמור על איסור קל. וזהו שאמרנו ואיסור חמור באיסור כולל אית ליה לר' יוסי הגלילי. ולית ליה לר' יוסי הגלילי איסור כולל אלא באיסור חמור והא הכא ביוה"כ דקיל משבת דזה מיתה וזה כרת וקא חייל יום הכפורים על שבת. כך היא הצעה של משנה זו כלומר דאין איסור חל על איסור. ואימא ר' יוסי הגלילי אמר אינו חייב אלא אחת דאין איסור חל על איסור ולמאי דאמר כלומר לר' יוסי הגלילי דאינו חייב אלא אח' דאין איסור חל על איסור: שגג בשבת כו' כלומר היה לו שגגה אצל שבת והזיד אצל יוה"כ חייב חטאת אבל הזיד בשבת ושגג ביוה"כ פטור מ"ט אין אדם חייב חטאת אלא בשגגה ועכשיו היה שבת ויוה"כ כיון דאין איסור יוה"כ חל על איסור שבת ויוה"כ [הוי כמון] שאינו בעינן שיהא לו שגגה על שבת אבל אם היה שוגג אצל יוה"כ פטור מחטאת. אלא אמר רבא שמדא הוי כלומר היכא פליגי ר' עקיבא ור' יוסי הגלילי לא פליגי בענין זה שחל יוה"כ בשבת דאי בזה ענין לא חשיב איסור חל על איסור אלא שמדא הוה וגזרו שלא יקיימו יוה"כ ואותה שנה עשו יוה"כ בשבת שלא [תשתכח תורת יוה"כ] והוא הוה איסור חל על איסור: לאחר מעשה כלומר לאחר שאמר לו הקב"ה לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך והיה לאחר שאבק עם המלאך אבל באותה שעה לא הוה ישראל שמו:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא כריתות פ"ב ה"ל ע"ש], ב) [תוספתא פ"ו ה"ז], ג) [עירובין כא:], ד) [תוספתא זבים ספ"ה], ה) [מעילה טו.], ו) שייך לע"א, ז) [שבועות כד.], ח) [גל"ל ומתה], ט) [ומתה רש"ש], י) [ועיין יותר מבואר בתוספ' ר"ה כא. ד"ה לין].

◆

תורה אור השלם

1. שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הוּא לַיְיָ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: ויקרא כג ג
2. אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיְיָ: ויקרא כג כז
3. וַיָּקָם יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יַעֲקֹב אֲבִיהֶם וְאֶת טַפָּם וְאֶת נְשֵׁיהֶם בָּעֲגָלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח פַּרְעֹה לָשֵׂאת אֹתוֹ: בראשית מו ה
4. רַק חֲזַק לְבִלְתִּי אֲכֹל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבָּשָׂר: דברים יב כג